

In de Koloniën, maar ook in ons eigen land, en bij onze eigen Regeering stuiten, met helder overleg en met kalm beleid als geoorverd worden. Maar al zijn we voor dit alles niet blind, en al blijft voor ons de vraag duister, op wat wijze we 't best met onze Zending in gereedheid komen, hoofdzaak blijft toch op den Pinksterdag, dat in heel onzen kring de heilige roeping die in de Zending van Christuswege tot ons komt, ons nog veel machtiger dan dusver aangrijpe. De Zending moet ons niet maar op het hart gebonden liggen, maar haar plaats in ons hart bezitten. De Zending moet leven in ons gebed, niet enkel in het Bedehuis of zeg in Bidstond, maar in heel onze biddende verhouding tot onzen God. Het moet ons steeds meer doordringen, dat onze God door zijn profet *alle vleesch* naar den Heiland heeft geroepen. Veertig miljoen van alle vleesch is enkel in onze Koloniën aan onze zorge toevertrouwd. Meer dan honderduizend Joden dolen in onze steden en dorpen rond. Geheele scharen van jonge mannen en jonge vrouwen in ons eigen land verzoeken hun Doop en hun Belijdenis. Zending nu moet in alle deze richtingen uitgaan. En zeer zeker zou ook uw viering van het Pinksterfeest tegen u getuigen, zoo niet ook dit Pinksterfeest onze aller ernst en liefde, waar het deze *alzijdige* Zending geldt, had verhoogd.

Dr. A. K.

„De Geest des raads en der sterkte“.

(PINKSTEREN 1915).

En op hem zal de Geest des HEEREN rusten. De Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vrees des HEEREN. Jesaja 11: 2.

In Gods heilig Woord verschijnt de Heilige Geest als gekenteekend door het *zeren*. Het is op het *riksen* uit Israël's afgehouwen tronk, zoo profeteert Jesaja, dat de Geest des Heeren rusten zou, één in zijn wezen, en in driemaal twee krachten uitgaande.

Het eerste tweetal zou zijn *de Geest der wijsheid en des verstands*. „Wijsheid“ beduidt hier het vermogen om, door den schijn heen, het wezen te zien, en *verstand* de bekwaamheid om het éne wezen in de veelheid der verschijningen te ontwaaren. Zoo met het oog op den mensich beduidt *wijsheid* hier, den mensich in zijn wezen te doorzien als geschapen naar Gods beeld, en betekend *verstand* het doorgronden van de enkele kinderen der menschen afzonderlijk, in wier bestaan de rijkdom van het mensichelijk wezen uitkomt.

Daarna komt het tweede tweetal Geesten, aangegeven in deze woorden *„De Geest des raads en der sterkte“*, doelende, niet op ons denken en peinen, maar op wat we beamen, doen en uitvoeren, kottom, op ons praktisch bezig zijn. In nood is er behoefte aan raad. In ieders leven komt 't er op aan, dat men weet raad te schaffen, een besluit weet te nemen; en dat men, is dit besluit genomen, weet door te tasten, om wat ge bij u zelve besloten hebt, nu ook door te zetten. Vandaar hier tweemaal Geest. De Geest die raad geeft, en sterkte leent om den raad uit te voeren. Raad en daad samen.

En dan volgt ten slotte het derde tweetal: *„De Geest der kennis en der vrees des Heeren“*, duidende op de werking des Geestes, die ons in de gemeenschap met onzen God doet leven. Zoo ge wilt, onze religie, ons leven voor en met God. „Kennis“ doet dan op de proef-ondervindelijke kennis Gods, uit het liefdelijke leven met onzen God ons toevloeiende, en de *vrees* des Heeren is dan het uitvloeien van onze liefde voor God in aanbidding en in toewijding.

In de Openbaringen van Johannes heet 't van deze *zeven* Geesten, dat er de *Troon* Gods was, en dat voor dien Troon de *zeven* heilige lampen hingen en haar glansen uitstraalden, en dat deze *zeven* lampen waren *de zeven* Geesten Gods.

Aan de *zeven* Gemeenten, voor welke Johannes de *zeven* brieven ontving, wordt toegeroepen: „Gemade zij u in vrede van hem die is, die was en die komen zal, en van de *zeven* Geesten, die voor zijn Troon zijn“. En van het Lam, dat als gelacht stond voor het midden van den Troon, lezen we dat het *zeven* oogen had, en dat deze *zeven* oogen waren de *zeven* Geesten Gods, die uitgezonden zijn in alle landen.

En dit alles terugkomende op wat reeds Zacharias, de profet, aan Israël voorgezegt had van Mesias, die de steen zou zijn waarop de Tempel rustte, van op dien steen, zoo profeteerde hij, *zullen zeven oogen wezen*. En nogmaals heet 't in Zach. IV: 10, dat de *zeven* Geesten zijn *de zeven* oogen des Heeren, die het ganse land doortrekken. Die *zeven* Geesten waren reeds verinnerebeeld in de *zeven* lichten, die in de *handlaren* van den Tabernakel opvlonden. En in dit alles spreekt deze éne gedachte, dat er in de werking des Heiligen Geestes rijke veelvoudigheid is, maar gebonden aan het heilige *zeren*; dat het de Heilige Geest is die in deze *zevendertig* werking over de Schepping is uitgegaan; en dat Christus als in haar middenpunt rust en steunplaats vond. En ten leste dat op den Pinksterdag deze *zeven* Geesten over de in zijn bloed gekochte Gemeente zijn uitgegaan.

Gaat ge nu die *zeven* Geesten in sullen ernst na, dan ziet ge dat 't al in ons éen moet zijn, ons bewustzijnsleven, ons praktisch leven, en ons religieus leven, en dat ons leven in al deze drie vormen saam door den Heiligen Geest beheerscht moet zijn.

Niet dus velelei geleerdheid opzamelen, en velelei praktisch werk doen, en als dit alles volheid is, ook nog een leven in verborgen vroomheid zoeken, en daarover alleen den Heiligen Geest inroepen; maar omgekeerd, en heel anders, *geheel* ons leven in zijn drie uitingen onder de inspiratie en de tucht van den Heiligen Geest stellen. Uit den Heiligen Geest onze kennis in de wereld van onze geleerdheid. Uit den Heiligen Geest evenzo ons inzicht in wat ons praktisch te doen staat, en daar naast de kracht en sterkte om het te volbrengen. En dat ge dan eerst, als in deze beide stukken van

uw leven de Heilige Geest tintelt, als vrucht hiervan uw ziele gemeenschap met uw God uit de liefde van dien Heiligen Geest indrinken.

Dus niet denken en werken zoals de mannen der wereld, en dan dat op den Pinksterdag de misroting van den Heiligen Geest *daarbij komt*, en in u een vromer gevoel doet opwellen, maar de *zeven* werkingen van den Heiligen Geest tot in het middenpunt van uw zieleleven laten indringen, en dan uit dat middenpunt van uw ziele bestaan, die *zeven* werkingen des Geestes heel uw leven doen verrijken en bezielen.

Niet om nu voortaan over den Heiligen Geest te mijmeren en te peinen, en uw beroep in 't leven als bijzaak te beschouwen, maar om juist in een daadkrachtig leven te toonen, tot wat kloekheid, krachtbetoon en vruchtdragenden jiver u die werking van den Heiligen Geest in staat stelt.

Voor al op „dien Geest des Raads en der Sterkte“ komt 't hier aan.

In methodistisch dwepen is maar al te vaak het gezinsleven, het wereldsch beroep, de gewone burgerplicht veracht en verwaarloosd, om zich eeniglijk en geheel aan een heiliger dienst te wijden; een euvel dat van ouds opzettelijk door de Calvinisten gemeden werd. Vandaar dat 't Methodisme in het practisch leven zoo luttel weinig uitricht, terwijl omgekeerd het Calvinisme in de dagen onzer vaderen zoo rijke en veelzijdige ontwikkeling betoonde heeft op elk gebied van 't leven, in wetenschap en kunst, in handel en nijverheid, in ons huiselijk, maatschappelijk en in ons nationale leven, en zoo hier, als in Schotland, en in Amerika zoo ongeveernaard impuls gaf. Geen scheiding. Een leven, niet naast het leven der bidcel. Gebed en leven éen.

Als niemand raad wist, wisten onze geestelijke vaders raad, omdat de Geest des raads hun deel was. En als ieder ander de handen slap liet hangen, gingen de Pelgrimsvaders allen voortuit, omdat hunner de Geest der Sterkte was. Alle slapheid van geest vloekt tegen den Pinkstergeest.

Gedurig werd 't van Godwege aan Israël toegeroepen: „Zijt sterk en Hij zal uider hart versterken“. De profet riep: „Wees sterk en vrees niet“. En zoo klinkt 't ons gedurig in de heilige bladen toe. „Wees sterk en heb goeden moed“. Het komt er tot twaalf malen toe voor. Zie 't maar in uw Trommisen. In Jesaja 23: 6 heet 't zelfs: „Wees zeer sterk“. In Samuel: „Laat uw hand sterk zijn en zijt dapper“. Dan weer klinkt het: „Wees sterk en wees een man“. Zevenmaal: „Zijt sterk en doe het“. Soms ook: „Wees sterk en laat uw hand niet verslappen“. Zelfs aan Zerubbabel wordt het toegeroepen: „Doch nu wees sterk, zij Zerubbabel!“

Alzoo één doorlopende protest tegen die slapheid van geest, die altoos onbesonnen is en geen raad weet, en eveneens een ernstig protest tegen die slapheid in het handelen, die niet doortast en bij de pakken blijft neerzitten. Algeader oproepingen om moedig en sterk te zijn, niet door zich voor een oogenblik aan te grijpen en te denken: „Nu zal 't toch eens!“ Zoo iets toch is niets dan opwindig voor het oogenblik en een overprikkeling, waarop veel later nog droever inzakking volgt.

Neen, alleen door de inwerking van den Heiligen Geest kan Salomonische bezonnenheid en die wilskracht en dat moedsbetoon van een David u toekomen.

Ga daarom van uw Pinksterfeest ook ditmaal heilige zin met u 't leven in, maar zij 't bevelen raad en daad ook voor u van den Geest des Heeren afgebeden.

De Pinkstergeest is ons niet alleen voor de huidige geschonken, maar moet uit die bidcel heel 't leven in ons bezielen, richten en doen glansen van heilige kracht.

Dr. A. K.

Amsterdam, 21 Mei 1915.

Een onzer lezers vraagt ons, waarom ook wij niet openlijk onze verantwoordiging en afschuw hebben uitgesproken over het in den grond boren der *Lusitania*, waarbij zoo vele onschuldigen zijn omgekomen, mannen en vrouwen, moeders en kinderen. Niet alleen dat hij in dit feit een misdaad ziet aan de menscheid gepleegd, waartegen ieder Christen moet protesteeren, maar het is hem ook een bewijs, dat Duitsland door een demonischen geest bezield wordt. Het is toch duidelijk, schrijft hij, dat God de Heere, die de Koningen verhoopt of verlaagt naar Zijn welbehagen, thans de oppermacht over de volkeren in de hand van Engeland wil leggen, en het is de „geest van den afgond“, die Duitsland drijft om tegen dit Goddelijk bestel zich te verzetten. Daardoor komt het, dat Duitsland in dezen oorlog al verder wordt voortgedreven op den weg van misdaden en gruwelen. Zoo zou van Duitsland gelden, wat de Apostel Paulus aan de Galatiërs schreef: hoe zijt gij begonnen met het vleesch en volendigt gij nu met het vleesch.

Laat ons hierop mogen antwoorden, dat hoe diep ook ons hart is getroffen door de ontzettende ramp van de *Lusitania*, en hoe innig medelijden we gevoelen met de mannen, vrouwen en kinderen, die daarbij zijn omgekomen, die daarom nog geen reden voor ons was om publiek de hollen van onze verantwoordiging over Duitsland uit te gieten. Als Christenen is het onze plicht, niet door onze persoonlijke antipathieën of sympathieën ons te laten meeslepen, maar een *rechtvaardig oordeel* te vellen. Indien hier schuld is bij Duitsland, dat de *Lusitania* in den grond boorde zonder de passagiers geleendheid te geven eerst het schip te verlaten, dan is er niet minder schuld bij Engeland, dat door een passagierschip met krigs-ammunitie te laten bevrachten, de passagiers aan zoo schrikkelijk lot heeft blootgesteld. En ook deze passagiers zelf kunnen, waar ze van te voren waren gewaarschuwd, en ze wisten, welk lot hun wachtte, zeker niet geheel van roekeloosheid worden vrijgepleit. Maar ook afgezien van de vraag, wie bij deze ramp de meeste schuld heeft, gaat het niet aan, alleen den staf te breken over de „misdaden en gruwelen“, waaraan Duitsland zich in dezen oorlog schuldig zou maken en daarentegen blind te zijn voor de „gruwelen en misdaden“, die evenzeer van de andere zijde worden begaan. Dat Engeland, door den toevloed van alle levensmiddelen voor Duitsland af te

snijden, heel een volk aan den hongersnood wilde prijsgeven, — ook al is deze toelag niet gelukt — is niet minder erg dan wat Duitsland door zijn duikboten tegen Engeland doet. En niets verzakt het protest der Christelijke conscientie tegen al zulke oorlogsgruwelen meer, dan wanneer men alleen oog heeft voor wat de ene oorlogvoerende partij misdoet, maar wilens blind is voor hetgeen door de andere partij wordt misdaan.

En nog veel minder gaat het natuurlijk aan, gelijk onze lezer doet, een oordeel over het al- of niet rechtvaardige van dezen strijd te willen vellen op grond van den voor ons verborgen raad en wil van God. Of het Gods wil is, dat Engeland zijn oppermachtige positie behouden zal of niet, weet niemand onzer. De historie toont ons veleer, dat zoodra een nade te machtig wordt en een wereldrijk wil vormen, God de Heere zulk een wereldheerschappij gewoonlijk verstoort. Zoo is het met alle wereldrijken gegaan; met het wereldrijk van Alexander den Groote; met het wereldrijk van de Romeinen; met het wereldrijk van Napoleon. Maar ook al zou de uitkomst van dezen oorlog toonen, dat het Gods bestel is, dat Engeland de oppermacht vooralsnog behield, dan zou daaruit toch niet mogen afgeleid worden, dat Duitsland's verzet tegen die oppermacht daarom een zondig of demonisch streven zou zijn. Het is zeker Gods bestel geweest, dat Engeland ook in Zuid-Afrika de opperheerschappij heeft verkregen, maar wie zal daarom beweren, dat de heldenworsteling van onze broedervolkeren om aan deze Engelsche overheersching te ontkomen, zonde is geweest?

Slechts noode hebben we ditmaal, omdat het ons beslist gevraagd werd, over deze oorlogsquaestie ons uitgesproken. Als kerkelijk blad meenden we, dat het beter was, ons van een oordeel te onthouden, waar de sympathieën onder ons volk — ook onder ons Gereformeerde volk — zoo gedeeld zijn. Gold de strijd, die thans gestreden wordt tusschen de machtigste volken van Europa, een *heilig beginsel*, dan zou het plicht en roeping wezen, partij te kiezen. Maar dit is niet zoo. Het is een strijd om de *macht*. En wat de wijze van oorlogvoeren betreft, kan alleen gezegd worden, dat aan beide zijden helaas al zeer weinig rekening wordt gehouden met wat eisch is van de Christelijke beginselen. Er is in heel dezen oorlog een macht van satanische boosheid openbaar geworden, van leugen en laster, van wreedheid en barbaarsheid, van rechtschending en verbreking van beloften, waarbij de schuld aan beide zijden ontzaglijk groot is, en het zeker niet aangaat om dezen „geest uit den afgond“ alleen bij één volk te zoeken.

Te meer moet het daarom betreurd worden, dat door de zeer eenzijdige voorlichting van een deel der pers allengs een vijandige stemming is gekweekt geworden tegen een naburige natie, die ons daartoe zeker geen aanleiding heeft gegeven. Welk een ernstig gevaar daarin schuilt, toont het voorbeeld van Italië. Men speelt met vuur, en als straks de volkshartochten ook bij ons ontbranden zouden en Nederland mee zou geslept worden in den volkerenrij, zoo daardoor al de ellende van den oorlog ook over ons land worden gebracht, en zelfs ons nationaal bestaan op het spel worden gezet. Tegen dat roekeloos spel kan niet ernstig genoeg worden gewaarschuwd. Den vrede, dien God de Heere ons nog genadig behouden liet, mogen we niet door eigen schuld moedwillig in gevaar brengen.

Medewerking der gemeente bij de verkiezing der ambtsdragers.

In *The Banner*, het bekende orgaan, dat in Noord-Amerika het pleit voert voor onze Calvinistische beginselen, werd onlangs een zeer waardeerend woord gezegd aan de organisatie van onze Gereformeerde Kerken in Nederland. Al mag in menig opzicht, zoo schreef Dr. Beets, Amerika aan het „oude werelddeel“ de loef afsteken, vooral wat de materiele ontwikkeling aangaat, wat het gemeentelijke leven betreft kunnen de Kerken in Amerika nog wel een lesje nemen bij de Kerken in het moederland. Met name wijst hij op de uitnemende wijze, waarop bijv. blijkens de mededeelingen in de *Rotterdamse Kerkode*, de arbeid der ouderlingen en diakenen in onze groote steden is georganiseerd, en niet minder op de regeling, die bij de meeste Kerken getroffen is, om bij de verkiezing van predikanten, ouderlingen en diakenen de medewerking der gemeente beter tot haar recht te laten komen, door aan de gemeenteleden de gelegenheid te geven een zoogenoemde *groslijst* van kandidaten bij den Kerkeraad in te dienen. In Amerika schijnt het nog schier overal gewoonte te zijn, dat de Kerkeraad geheel buiten de gemeente om een dubbel optakken, en de gemeente heeft dan eenvoudig uit dit dubbel van den Kerkeraad een keuze te doen. De jongste Synode der Christelijk Gereformeerde Kerk heeft nu Art. 4 en 22 der Kerkenorde, waarin over de verkiezing der ambtsdragers gehandeld wordt, zoo gewijzigd, dat uitdrukkelijk aan de Kerkeraaden de vrijheid wordt gegund om de gemeenteleden in de gelegenheid te stellen, vóórdat de Kerkeraad de voordracht of het dubbel optak maakt, de aandacht van den Kerkeraad te vestigen op geschikte personen. En Dr. Beets hoopt zeer, dat de Kerken in Amerika van deze vrijheid nu ook een dankbaar gebruik zullen maken. Van een volkomen *vrije verkiezing der ambtsdragers* door de gemeenteleden wil hij niet weten, omdat de gevaren, die daaruit zouden voortkomen, voor de Kerk nog veel grooter zouden zijn dan wanneer de Kerkeraad de verkiezing geheel aan zich hield. Maar de weg, dien de Gereformeerde Kerken in Nederland zijn in-

geslagen, om aan de gemeenteleden toch meer invloed op de verkiezing te schenken, acht hij een gulden middenweg tusschen de beide uitersten, en dezen middenweg beveelt hij daarom met warmte aan de Kerken in Amerika aan. Terecht merkt hij daarbij echter op, dat ook wanneer bij de verkiezing deze *groslijst* wordt ingevoerd, de Kerkeraad natuurlijk geheel vrij moet blijven, om van deze lijst af te wijken, wanneer daarvoor goede en gewichtige redenen bestaan. De gemeenteleden mogen wel de aandacht vestigen op bepaalde personen, en voor den Kerkeraad kan dit een uitnemend middel wezen om te weten te komen, welke personen de gemeente het meest geschikt acht, maar de beslissing moet tenslotte bij den Kerkeraad blijven, omdat deze de *verantwoordelijkheid* draagt voor de voordracht, die aan de gemeente wordt aangeboden. De voordeelen, die aan zulk een wijze van verkiezing verbonden zijn, acht Dr. Beets groot; vooreerst wordt daardoor voorkomen, zegt hij, dat de Kerkeraad te veel een clubje onder ons wordt, waarin alleen vertegenwoordigers van een bepaald geestesrichting worden gekozen; en ten tweede ligt in deze wijze van verkiezing een blijf van vertrouwen in de gemeenteleden, dat de Kerkeraad hen beschouwt als verstandig genoeg om een vrije keuze te doen.

Voor dit woord van Dr. Beets zijn we hem dankbaar. We hopen, dat het ingang zal vinden bij onze zusterkerken in Amerika. Mits de besturende macht, die de Kerkeraad bij elke kerkelijke handeling en dus ook bij de verkiezing der ambtsdragers ontvangen heeft, maar gewaarborgd blijft, is er niets tegen en pleit er zelfs veel vóór, dat aan de gemeenteleden zekeren invloed wordt geschonken bij de verkiezing.

„Overgaan tot een anderen staat des levens.“

VII (Slot).

De vraag, welke kerkrechtelijke gevolgen er uit voortvloeien, wanneer een predikant zijn dienst neerlegt om een andere betrekking te aanvaarden, is hiernede beantwoord geworden. Gelijk bleek, is een algemeene regel hiervoor niet te geven, omdat de gevallen daarvoor te veel verschillen. Vast staat alleen, dat zulk een predikant, die uit zijn dienst ontslagen wordt, niet jure suo het recht behoudt om het Woord te bedienen, maar dat daarvoor een uitdrukkelijke verklaring van de Classis noodig is, dat zij hem den naam en eere van Dienaar des Woords laat behouden. Geoorloofd is dit laatste alleen dan, wanneer en uit de motieven en uit den aard der betrekking, die zulk een predikant wenscht te aanvaarden, blijkt, dat hij zijn roeping niet verzaakt. Wie zijn ambt als predikant verlaat om een wereldsch beroep te kiezen, gaat tot een anderen staat des levens over en verliest daarmee zijn staat als predikant. Alleen wanneer iemand zijn ambtelijk werk neerlegt om zich geheel te wijden aan een geestelijken arbeid in den dienst van Gods Koninkrijk, behoeft er van zulk een overgang van levensstaat geen sprake te wezen en kan de Kerk hem daarom den naam en eere van Dienaar des Woords laten behouden.

Met name is dit het geval, wanneer een predikant benoemd wordt tot Professor in de Theologie of aangesteld wordt tot geestelijk verzorger aan een stichting; over welke beide gevallen ten slotte nog gesproken moet worden, om een enkel misverstand, dat te dien opzichte bestaat, uit den weg te ruimen.

Wat in de eerste plaats de Professoren in de Theologie betreft, zoo kan omtrent hun al of niet bevoegd zijn om het Woord en de Sacramenten te bedienen wel geen verschil van mening bestaan, omdat de Kerkenorde zich hierover uitdrukkelijk uitspreekt. In artikel III onder Kerkenorde staat toch dat het geen Doctor, d. w. z. professor in de Theologie geoorloofd zal wezen den Dienst des Woords en der Sacramenten te betreden, *tenzij hij daartoe wettiglijk geroepen is*. Zeker volgt hieruit, dat het ambt van Professor in de Theologie als zoodanig, ook al rekent de Kerkenorde het onder de diensten der Kerk, iemand nog geen bevoegdheid verleent, om het Woord en de Sacramenten te bedienen. Maar tegelijk blijkt uit hetgeen er aan toegevoegd wordt, dat deze bevoegdheid wel toekomt aan een Professor, wanneer hij vóór of tijdens zijn professoraat op wettige wijze tot den Dienst des Woords geroepen is geworden. Het ambt van Professor is dus met het ambt van Dienaar des Woords niet onverenigbaar. Evenmin toch als een emeritus-predikant, die op een andere plaats, waar hij zich metterwoon vestigt, tot ouderling gekozen wordt, daardoor zou ophouden predikant te zijn en de bevoegdheid zou verliezen om het Woord en de Sacramenten te bedienen, evenmin verliest een predikant deze bevoegdheid, wanneer hij in het ambt van Doctor of Professor wordt gesteld. Het éne ambt sluit het andere niet uit. Onze Kerken hebben dan ook nooit geweigerd een predikant, die Professor werd, zijn bevoegdheid te laten behouden om het Woord en de Sacramenten te bedienen, en Voetius verklaart zelfs, dat dit zeer gewenscht is, niet alleen omdat de Kerken dan kunnen voortgaan met te profiteren van de gaven, aan zulk een hoogleraar voor de bediening des Woords geschonken, maar bepaaldelijk ook om tegemoet te komen aan het conscientie-bezwaar dat allicht een Dienaar des Woords zou kunnen hebben, om ter wille van zijn professoraat voor goed van zijn ambt als predikant afstand te doen. Kerkrechtelijk bestaat er daarom geen enkel bezwaar tegen om een predikant, die hoogleraar in de Theologie wordt, den naam en eere van Dienaar te

laten behouden, en de Classis kan dit zeer eenvoudig doen, door bij zijn ontslag uit den dienst hem tot emeritus-predikant te verklaren. Toch volgt hieruit niet, dat dit geschieden moet bij elke benoeming tot professor in de Theologie. Wanneer onze Kerkenorde den dienst der doctoren of professoren in de Theologie onder de diensten der Kerk opneemt, dan ziet dit wel niet op kerkelijke professoren, die door de Kerken benoemd, gesalarieerd en ontslagen worden, — want zulke kerkelijke professoren waren destijds in Nederland niet te vinden — maar dan ligt daarin toch ongetwijfeld opgesloten, dat zulke hoogleraren moesten optreden aan een *Gereformeerde Hoogeschool*, waar de opleiding van de a.s. predikanten geschiedde ten behoeve van de Gereformeerde Kerken. Alleen dan toch konden deze professoren gerekend worden hun ambt ten dienste der Gereformeerde Kerken te vervullen. Zulk een Hoogeschool, al ging ze niet van de Kerken zelf uit, maar van de Gereformeerde Overheid (of zooda thans van een Gereformeerde vereeniging van Hooger Onderwijs) was, gelijk onze vaderen het uitdrukten, een *Seminarium Ecclesiae*, d. w. z. een kweekschool van de Kerk. Zelfs werd op dien grond door de Kerken onzer vaderen als eisch gesteld, dat zij bij de benoeming van deze Hoogleraren gekend moesten worden en toezicht hadden uitte oefenen op de belijdenis en wandel dezer Hoogleraren. Alleen zulk een Hoogleraar nu, die mode met goedkeuring der Kerk tot zijn ambt benoemd wordt, die voortdurend onder het toezicht der Kerk blijft staan, ook wat zijn ambtelijk werk aangaat, en wiens taak het is voor de opleiding van de a.s. Dienaren der Kerk te zorgen, kan gezegd worden den dienst van *Doctor* voor deze Kerk te vervullen en in dat geval kan de Kerk hem zonder bezwaar de eer en naam van een Dienaar des Woords laten behouden. Van een overgang tot een anderen staat des levens is dan toch geen sprake, want zulk een professor blijft in zekeren zin aan den dienst der Kerk verbonden. Natuurlijk staat de zaak anders, wanneer een predikant een benoeming zou aannemen aan een Hoogeschool, die niet Gereformeerd is, geheel los van onze Kerken staat en ook niet dient voor de opleiding van de a.s. predikanten dezer Kerken. Zulk een hoogleraar vervult niet den dienst van Doctor Ecclesiae in onze Kerken; hij kan daarom ook niet op onze Generale Synodes als adviseerend lid zitting nemen en de vraag, of de Kerken bij zijn ontslag uit den dienst des Woords hem desniet tegenstaande de eere en naam van Dienaar des Woords zouden kunnen laten behouden, is een vraag, die zeker niet zonder meer in bevestigenden zin te beantwoorden is.

En wat eindelijk de predikanten betreft, die geestelijk-verzorgers worden aan een of andere stichting, zoo geldt van hen in zekeren zin hetzelfde. Een bepaalde regeling voor de positie dezer broeders geeft onze Kerkenorde niet, want Art. VI van onze Kerkenorde, waarop men zich vaak voor de kerkrechtelijke positie van deze geestelijke verzorgers beroepen heeft, heeft blijkens de historie van dit artikel niets met hen te maken. Er is in dit artikel wel sprake van Dienaren, die een dienst aannemen in eenige particuliere heerlijke of gasthuis, maar dit laatste ziet niet op wat wij thans „geestelijke verzorgers“ in stichtingen noemen. Art. VI doet n.l. op het geval, dat aan zulk een gasthuis, zooals dit bijv. te Amsterdam het geval was, een gasthuiskerk was verbonden, waaraan dan door de Overheid een predikant werd aangesteld, bepaald met opdracht om daar het Woord en de Sacramenten te bedienen. Zulk een dienst nu, bepaalde onze Kerkenorde, mocht een predikant niet aannemen, tenzij hij volgens de voorsafende artikelen (die over de wettige roeping tot den Dienst des Woords handelen) tot den Dienst des Woords geadmitteerd en toegelaten was, en voorts moest hij als de andere Dienaren des Woords aan de Kerkenordening onderworpen blijven en, gelijk een vroegere redactie van dit artikel voorschreef, zelfs geregeld op de Classis verschijnen. Onze Kerkenorde bepaalde dit om te voorkomen, dat de Overheid krachten haar zus patronatus bij zulk een gasthuiskerk predikanten zou aanstellen met de bevoegdheid om het Woord en de Sacramenten te bedienen, welke niet door de Kerken vooraf beroepen en geëxamineerd waren, en die dan geheel buiten elk kerkelijk verband en toezicht zouden komen te staan. Maar van dit alles kan natuurlijk geen sprake wezen bij onze geestelijke verzorgers, omdat zij in zulk een stichting niet optreden en ook niet optreden kunnen om daar het Woord en de Sacramenten te bedienen of eenige andere ambtelijke handeling te verrichten, zooda het afnemen van belijdenis des geloofs of de kerkelijke bevestiging van een huwelijk, maar uitsluitend en alleen om geestelijke vertroosting aan de aldaar verpleegden te bieden. Al wordt hiervoor in den regel een predikant gekozen, toch is dit op zich zelf niet noodig en zou het zelfs zeer goed denkbaar wezen, dat daarvoor ook een niet-predikant werd aangesteld. Vandaar dat het ook geen eisch kan wezen, dat zulke geestelijke verzorgers eerst wettig volgens Artikel 4 en 5 van de Kerkenorde beroepen en door de Classis geëxamineerd moeten zijn; en geldt evenmin voor hen, dat zij in die kwaliteit aan de kerkenordening of het toezicht der Kerken onderworpen blijven, want als geestelijke verzorgers staan ze onder het toezicht van het bestuur hunner stichting en heeft de Kerk zelfs niets over hen te zeggen. Vandaar dat de Generale Synode van Middelburg 1896 Art. 125 terecht bepaald heeft, dat zulke geestelijke verzorgers ook geen recht hebben ter Classicale vergadering te verschijnen, zelfs niet met adviseerende stem. Een gasthuis-predikant

moest op die dit nie in de Nu zekel hoogle de ho door d dienste deze i is. H orde Theol is den menter daartot niet a zorge onze een aannan eere v houder van 's klaard, in on overga arbeid bevoeg diging en de bedien geestel Synode uitspral zoodat benoeu geestel ja zelf nen u is — worden karakte van de deze S correct geestel en het deze S Kerken door d kerkelij een ge van re noch a sprake toestem Avondt zegen ge door h ting di Avondt tussche voorals af te i het be vereen verbaan zal dat geestel benoeu genoeg een St draagt, Grefor of de haar i aan de hand i dit he bezwa predika geestel kan ze Dienaa Alleen wel in er gee tingen hebben ze bij d gen als alleen, het Sac ze mog die ze geven bijv. d bediene ten, en kan all samenle deze st staan, een ges gen da woord. lijk vers om het nen, ge oefenit de Syr drukkel op uit Woord bedien

Over veld au de Her de Was

Dr. B de woon Gods. Hij is n Ook a meening Terwv slap e Stimm laat hij dat in 't woord is Hij ee De indert

kan dit zijn ont-
meritus-
hieruit
elke be-
theologie.
dienst de Theo-
terk op-
kerke-
kerken
n worden,
ren waren
inden —
getwijfel
n moesten
de Hooge-
a.s. predi-
van de
dan toch
d worden
geoordeeld
fuit, maar
(of zoals
eeniging
elijk onze
marium
nool van
gond door
h gesteld,
leze Hoog-
toezicht
lijdenis en
leen zulk
met goed-
benoemd
et toezicht
n ambtelijk
het is voor
naren der
vorden den
erk te ver-
Kerk hem
an van een
uden. Van
n staat des
ake, want
ren zin aan
Natuurlijk
n predikant
n aan een
ormeerd is,
aat en ook
van de a. s.
e een hoog-
van Doctoor
kan daarom
e Synodes
nemen en
zijn ontslag
en desniet-
van Dienaar
aten behou-
niet zonder
beantwoor-

aten betreft,
aan een of
en in zekeren
regeling
ders geeft
t Art. VI
n men zich
posities van
oepen heeft,
artikel niets
n dit artikel
een dienst
ere heerlijk-
ste niet in
zorgers" in
doelt n.l. op
asthuis, zoo-
t geval was,
len, waaraan
dikant werd
cht om daar
te bedienen.
nze Kerken-
n aannemen,
nde artikelen
ot den Dienst
n Dienst des
laten was, en
Dienaren des
ning onder-
vroegere re-
teel, zelfs ge-
nijnen. Onze
e voorkomen,
ar zus patro-
k predikanten
heid om het
dienen, welke
roepen en ge-
geheel buiten
ht zouden kon-
n kan natuur-
ze geestelijke
stichting niet
n kunnen om
nten te bedie-
handeling te
van bijlenis
e bevestiging
tend en alleen
an de aldaar
ordt hiervoor
gekozen, toch
g en zou het
dat daarvoor
d aangesteld.
ch kan wezen,
s eerst wettig
le Kerkenorde
geëxamineerd
n voor hen.
e kerkenorde
onderworpen
zorgers staan
estuur humer
niet over hen.
nrale Synode
125 terecht
estelijke ver-
en ter Classi-
s, zelfs niet
huis-predikant

moest ter Classe komen, omdat hij predikant op die plaats was; een geestelijk verzorger mag dit niet, omdat hij als zoodanig geen ambt in de Kerk vervult.

Nu staat dit geestelijk verzorgerschap zeker niet geheel op één lijn met het hoogerleeraarschap in de Theologie, want de hoogerleeraren in de Theologie worden door de Kerkenorde uitdrukkelijk onder de dienaren der Kerk opgenomen, wat met deze geestelijke verzorgers niet het geval is. Hetgeen Artikel III onzer Kerkenorde aangaande de Professoren in de Theologie bepaalt, dat het hun geoorloofd is den Dienst des Woords en der Sacramenten te betreden, mits ze wettig daartoe geroepen zijn, kan daarom ook niet zonder meer op deze geestelijke verzorgers worden toegepast. Toch hebben onze Kerken, in geval een predikant zulk een betrekking van geestelijk verzorger aannam, hem toch in den regel den naam en eere van Dienaar des Woords laten behouden, en de jongste Generale Synode van 's-Gravenhage heeft in Art. 139 verlaand, dat wanneer „zij vroeger predikant in onze Kerken zijn geweest en bij hun overgang tot eenen anderen geestelijken arbeid emeritaat hebben verkregen, ze de bevoegdheid blijven behouden, op uitnodiging van een Kerkeraad het Woord en de Sacramenten in een gemeente te bedienen". Hoewel de arbeid dezer geestelijke verzorgers, gelijk de Generale Synode van Utrecht 1905 Art. 88 uitsprak, geheel buiten de Kerk omgaat, zoodat onze Kerken noch over de benoeming noch over het ontslag van deze geestelijke verzorgers iets te zeggen hebben, ja zelfs op hun arbeid geen toezicht kunnen uitoefenen — wat zeker een leemte is — kan daarom toch niet ontkend worden, dat deze arbeid een geestelijk karakter draagt en geschiedt ten dienste van de Kerk, daar ook leden onzer Kerken in deze Stichtingen verpleegd worden. Geheel correct is daarom de verhouding van deze geestelijke verzorgers tot de Kerk zeker niet, en het ware wel gewenscht, dat tusschen deze Stichtingen en onze Gereformeerde Kerken een verband tot stand kwam, waardoor de positie dezer geestelijke verzorgers kerkelijk geregeld werd. Het blijft toch een gebrek, dat in deze stichtingen noch van een eigenlijke bediening des Woords noch van een bediening der Sacramenten sprake kan wezen, terwijl toch ieder zal toestemmen dat vooral de bediening van het Avondmaal in zulke stichtingen tot grooten zegen zou kunnen strekken. Ook zou er zeer goed een regeling te treffen zijn waardoor het mogelijk werd in zulk een stichting de Bediening des Woords en van het Avondmaal te doen plaats vinden. Intusschen schijnt zulk een kerkelijke regeling voornamelijk op te grootte praktische bezwaren te stuiten en kan de Kerk natuurlijk het bestuur van zulk een stichting of vereniging niet dwingen om zulk een verband met haar aan te gaan. De Kerk zal daarom, wanneer een predikant tot geestelijk verzorger aan zulk een stichting benoemd wordt, zich wel moeten vergenoegen met een onderzoek, of zulk een Stichting een Gereformeerd karakter draagt, d.w.z. of ze op den grondslag der Gereformeerde belijdenisschriften staat, en of de bestuurders van zulk een stichting haar gezagzaam waarborg bieden, dat aan dezen grondslag ook metterdaad de hand zal worden gehouden. En wanneer dit het geval blijkt te zijn is er geen bezwaar tegen, dat de Kerk zulk een predikant vergunt de benoeming tot geestelijk verzorger aan te nemen, en kan ze hem ook den naam en eere van Dienaar des Woords wel laten behouden. Alleen dienen zulke predikanten dan steeds wel in het oog te houden, dat ze, zoolang er geen kerkelijk verband met deze stichtingen tot stand is gekomen, zich stipt hebben te onthouden van elken schijn, alsof ze bij den geestelijken arbeid in deze stichtingen als „predikanten" zouden optreden. Niet alleen, dat ze dus in zulke stichtingen het Sacrament niet mogen bedienen, maar ze mogen ook aan de godsdienst oefeningen, die ze daar houden, niet het karakter geven van een „bediening des Woords" bijv. door den zegen uit te spreken. Het bedienen van het Woord en de Sacramenten, en ook het uitspreken van den zegen, kan alleen plaats vinden in een wettige samenkomst der gemeente, en zoolang deze stichtingen geheel los van de Kerk staan, kan de godsdienst oefening in zulk een gestichtskerk geen ander karakter dragen dan van het spreken van een stichtelijk woord. De bevoegdheid, die zulk een geestelijk verzorger als emeritus-predikant behoudt, om het Woord en de Sacramenten te bedienen, geldt derhalve niet voor de godsdienst oefeningen in deze stichtingen, maar, gelijk de Synode van 's-Gravenhage daarom uitdrukkelijk bepaalde, alleen dan, „wanneer ze op uitnodiging van een Kerkeraad het Woord en de Sacramenten in een gemeente bedienen."

Dr. H. H. K.

Uit de Pers.

Over de eigenaardige houding, die Dr. Bronsveld aannam in het tegenwoordige conflict, dat de Hervormde Kerk verdeeld houdt, schreef de *Waarheidsvriend* het volgende:

Dr. Bronsveld, die eerst voor de schrapping van de woorden „geest en hoofdaak" (in art. 39 Regl. Gods. onderwijns) was, is in dit opzicht veranderd. Hij is nu sterk tegen de schrapping.

Ook zelfs groote mannen kunnen falen en in meening veranderen!

Terwijl Dr. Bronsveld van deze omkeering rekenschap en verklaring geeft in de *Kroniek van Stemmen voor Waarheid en Vrede*, April 1915, laat hij tegelijk weten dat hij 't vreeselijk vindt dat in onze Ned. Herv. Kerk de moderne leer wordt beleiden en verkondigd door velen.

Hij zegt o.a.:

„De toestand waarin onze Kerk verkeert, is inderdaad zeer onbevredigend. Dat in deszelfs

Kerk, in deszelfs Gemeente, van deszelfs kansel op het aanstaand Paascheest de opstanding van Christus uit het graf zal gepredikt en geloofend worden, is zeker in strijd met het karakter van een Christelijke Kerk. Het is een abnormaliteit, ja iets zeer stuitends, dat de gemeente in haar bedehuis moet hooren verkondigen: Christus is niet opgestaan."

En niet alleen wordt door vele predikanten dit centrale feit geloofend, maar tot welk een minimum is door velen het Xijtal van artikelen herleid van het algemeen christelijk geloof.

Hoe laag wordt Hij gesteld, voor wien de gemeente knielt als haar Heer, wien God een naam heeft gegeven boven allen naam.

Ik meen te mogen zeggen, dat slechts zeer weinigen volkomen vrede hebben met dit tweedrachtig geselschap in één Kerkverband.

Daar komt bij, dat de Ned. Herv. Kerk nooit haar belijdenis heeft afgeschaft en de absolute leerwijze bewaard. Nog altijd behoort handhaving harer leer tot de verplichtingen van de Kerkelijke Besturen."

Toch wil Dr. Bronsveld de schrapping van de woorden „geest en hoofdaak" niet — en wel om deze oorzaak:

„het doordrijven van het voorstel der Synode, het doortrekken van de lijn, nu aangeduid, moet leiden tot een uiteengaan van onze Kerk."

Dr. Bronsveld zegt dus eerst, dat nu bij elkaar woont, wat niet bij elkander hoort. Hij vindt dat vreeselijk. Ook zegt hij, dat slechts zeer weinigen ingenomen zullen zijn met dit tweedrachtig geselschap in één Kerkverband — en toch is Dr. Bronsveld er tegen om de lijn door te trekken dat dit tweedrachtig geselschap uit elkaar zal gaan!

Wij Dr. Bronsveld de vrijzinnigen dan maar houden in de Herv. Kerk?

Neen!

Hij wil ze er niet uitzetten door een of andere bepaling in de Reglementen — die overigens spreken van handhaving van de leer en absolute leerwijze vermoeden.

Maar hij wil wel zeggen, dat het voor hem onbegrijpelijk is hoe ze er in durven blijven!

Want hij zegt:

„Laat ons het den vrijzinnigen niet verborgen houden, dat wij 't ons niet begrijpen kunnen, dat zij begrepen predikant in onze Kerk te blijven, maar zij moeten dat voor God en hun geweten verantwoorden!"

Dat is eigenlijk nog scherper oordeel, dan dat men in reglementairen weg duidelijk maakt dat ze er niet thuis hooren.

Alleen, Dr. Bronsveld wil het nu aan de modernen zelf verlaten overlaten — en wij zeggen, dat de Kerk, wanneer zij er zoo diep van overtuigd is, dat het verkeerd gaat in haar midden, met lastering van het hoogste en het heiligste — de Kerk zelf ook zoo verstandig en zoo flink moet zijn, om handelend op te treden.

Wij dwepen niet met ouders, die wel lief en ernstig aan hun kinderen weten te zeggen, dat ze dit en dat niet mogen doen en intusschen nooit verhinderend en straffend optreden.

Dat kweekt een geslacht, dat ongebonden en roekeloos zich overgeeft aan alles; alles durft en bij alles brutaal rondrijdt, alsof men de meest gewone en alleszins behoorlijke dingen doet.

Intusschen zijn de modernen door Dr. Bronsveld weer eens veroordeeld, waar zij een onbegrijpelijke, schreef positie innemen in onze Herv. Kerk en er niet aan denken, dat dit onbegrijpelijk is.

En niet minder raak is, wat dit orgaan daarna zegt aan het adres van hen, die meenen door al slappere bepalingen de volkerk in stand te kunnen houden:

„Strenge bepalingen inzake leer en leven zijn er in onze Herv. Kerk niet. Predikanten en gemeentelieden kunnen bij alles eigenlijk doen wat ze willen. Socialist, anarchist, Buddhist kunnen gerust hun gang gaan. Alles is geoorloofd en ieder is welkom. Toch is 't maar 't kleinste gedeelte van ons volk, dat we in onze Herv. Kerk hebben overgehouden."

Reken maar na: de bevolking van het Rijk was in 1910 — 8.858.175 en het aantal Hervormden bedroeg 2.588.261. Na berekening dus 41 van de 100 menschen.

Dat valt niet mee.

Maar daarbij is méér nog op te merken.

In 1910 gaven 290.000 menschen op tot geen Kerkgenootschap te behooren.

Waarvan wel zoo ongeveer allen van huis uit „Hervormd" zullen zijn geweest.

Die zijn we kwijt geraakt.

Die hebben de slappe practijken niet bij de Kerk kunnen houden.

Ze hebben afscheid genomen van de Kerk — en daarin zeker voor 't grootste gedeelte van allen godsdienst.

En wat ons ook opvalt is, dat we in den loop der jaren 560.000 menschen kwijt geraakt zijn, die nu in de Geref. Kerken en in de Chr. Geref. Kerk thuis hooren.

Dat hebben onze „slappe practijken" in de Kerk gedaan. Omdat het zoo truttig gesteld is met de prediking, de sacramentsbediening, de „aanneming en bevestiging," de tucht enz. enz.

Men wil van „Volkskerk" spreken.

Maar hooren die 560.000 menschen die nu in de Geref. Kerken e.a. leven, niet tot ons volk?

Of zijn ze minderwaardig ten opzichte van God en godsdienst, van kerk en sacrament?

Hebben de slappe practijken voordeel gebracht aan de Herv. Kerk?

En wanneer ze blijven, zullen er dan weldra niet duizenden ook voor onze Herv. Kerk verloren gaan die er nu nog toe behooren?

Wanneer er geen orde en regel komt in onze Herv. Kerk, gaat zij gewis ten gronde.

't Is zoo duidelijk, dat een blinde het kan opmerken.

Zal men nog bijtijds maatregelen ten goede treffen?

Officieele Berichten.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Brielle op 5 Mei 1915 te Middelharnis.

De Vergadering wordt op de gebruikelijke wijze geopend.

Da. van Velzen is voorzitter, Da. van Lummel assessor, Da. Esselink scriba.

Behalve van Melissant, waarvan geen afgevaardigde is en ook geen bericht is ingekomen, zijn alle kerken wettig vertegenwoordigd. Aan twee afgevaardigden diakenen van Abbenbroek en N-Helvoet wordt keurstem verleend.

De notulen worden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

Een verzoek van Dr. Esser, Miss. D. d. W., om de vergadering bij te wonen was, helaas, te laat ingekomen, zoodat Z.E.w. vóór de Verg. geen antwoord kon geven worden.

Eene mededeeling van de Classis Schiedam wordt voor kennisgeving aangenomen.

Ingekomen is een finantieel verslag van Deputaten naar Art. 11 en 13 D. K. Naar aanleiding van dit verslag besluit de Verg. aan de Prov. Synode te verzoeken, dat aan de Kerk van Hellevaertsluis f 500, en aan die van Brielle ter voldoening aan Art. 13 D. K. worde uitgekeerd.

Ter Prov. Synode op 22 en 23 Juni te houden worden afgevaardigd:

D. B. van Lummel en Mol priim D. D. Dekker en van Velzen secundi, Ond. J. C. Borgdorff en P. Prins priim, Ond. W. v. d. Linde en J. v. Seters secundi.

Tot haar leefden vernemen de verg. dat de Classis Schiedam afwijzend heeft beschikt op

het verzoek tot hulp in den D. d. W. Besloten wordt bij de Classis Schiedam belet te vragen voor een afgevaardigde (waarvoor Da. van Lummel verkozen wordt) om een herhaald verzoek tot hulp in den D. d. W. te bepleiten.

Met blijdschap en dank wordt vernomen dat de Classen Barendrecht en Rotterdam hulp in den D. d. W. zullen verleenen.

De vacaturebeurten worden geregeld als volgt: Den Bommel in Juni Da. Dekker in Aug. Da. Heidema; Brielle in Juli Da. Esselink; Tinte in Juni Da. van Velzen in Aug. Da. v. Lummel; Hellevaertsluis in Aug. Da. Mol; N-Helvoet in Juli event. een D. d. W. uit de Cl. Rotterdam; Ouddorp in Juni Da. van Duin; Spijkenisse in Juli Da. Dekker; Rockanje in Juni event. een D. d. W. uit de Cl. Rotterdam, in Aug. Da. v. Velzen; Steldam in Aug. Da. Mol; Melissant in Juni Da. Mol, in Aug. event. een D. d. W. uit de Cl. Rotterdam.

Bij de rondvraag naar art. 41 valt niets bijzonders op te merken.

Nadat de assessor heeft voorgegaan in dankzegging, sluit de voorzitter de vergadering.

Op last der Classis

G. W. H. ESSELINK, scriba.

Stad a. h. H. 6. Mei '15.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Gouda, gehouden 14 Mei 1915.

Namens de roepende Kerk opent Da. van Hoven de vergadering, laat zingen ps. 119:1, leest Ef. 4:1—16, gaat voor in gebed, heet de broederen welkom en spreekt uit de blijdschap der Classis wegens het bedanken door Da. van Halsena voor het beroep van de Kerk van Helmond.

De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden.

Da. van Halsena fungeert als praeses, Da. Dalhuijsen assessor, Da. Jansen Scriba.

De notulen worden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

De praeses getuigt van de blijdschap der Classis wegens het bedanken door Da. Langen voor het beroep van de Kerk van Nieuwerkerk (Zeeland), en spreekt een woord tot gedachtenis van wijlen Da. de Mol Moncourt, vroeger predikant te Nieuwerkerk a. d. IJssel.

De Kerken Reeuwijk-Sluiswijk vragen toestemming, om voor de tweede maal te beroepen Da. Nieborg van Bleiswijk, welke gegeven wordt.

Een bericht van de Classis Schiedam wordt voor kennisgeving aangenomen.

De regeling der vacaturediensten is aldus: Oudekerk a. d. IJssel D.D. Osinga en Voigt; Reeuwijk-Sluiswijk Langen en Jansen; Rosendaal Rolloos en Wielenga; Noordeloos van Setten en van Hoven.

Namens Kerkvisitatoren wordt rapport van de Kerkvisitatie uitgebracht door D.D. Osinga, Wielenga en Sap; deze rapporten worden goedgekeurd.

Op advies van Deputaten ad artt. 11 en 13 K. O. worden de aanvragen voor hulpeboevende Kerken toegestaan en die aan de Partic. Synode zullen gestuurd worden. De boeken dezer Deputaten werden nagezien en in orde bevonden.

Da. Sap doet namens Deputaten voor de Zending belangrijke mededeelingen.

Gekoren worden als afgevaardigden naar de Partic. Synode te Alphen:

Primus: DD. Dalhuijsen, Wielenga, Langen, Secundi: DD. Voigt, Osinga, Sap.

Ouderlingen primus: Breijamer, van Leeuwen, Mazijk.

Secundi: Ooms, Rietveld van Moordrecht, van der Heijden.

Rondvraag wordt gedaan naar Art. 41 K. O. De verschillende collecten en bijdragen worden gestort en geind.

De korte notulen worden gelezen.

Roepende Kerk voor de volgende vergadering is de Kerk van Lekkerkerk.

Praeses naar toerbeurt Da. van Hoven.

Na het zingen van Ps. 100:4 en dankgebed door den praeses wordt door Z.E.w. de vergadering gesloten.

Op last der Classis Gouda,

DALHUIJSEN.

Nieuwerkerk a. d. IJssel, 4 Mei 1915.

Buitenland.

Frankrijk. Een Fransch predikant over den toestand in Frankrijk en Engeland.

De predikant Blocher hield dezer dagen in Engeland een rede bij gelegenheid van de jaarvergadering van „Pastors' college". Hij sprak daarbij uit hoe zij die voor Frankrijk liefde gevoelden, menigmaal voor de toekomst van dat land gebedd hadden. Zij zagen hoe het steeds meer in de macht van het ongelooft kwam; de eerste Minister verklaarde eenmaal voor de gehele wereld, dat het licht Gods uitgebluscht was. Maar de kastijdende hand was nu over het land. Het volk verkeert daardoor in een toestand van vrees, hetwelk een scherp contrast oplevert met het Engelsche volk, dat Da. Blocher gevonden had in een toestand van gerustheid, en in een gevoel van veiligheid. De vrouwen in Parijs wonen bijna alle in angst of in rouw gedompeld. Zij brachten slapeloze nachten door, soms maanden wachtend op berichten van hen die haar dierbaar zijn. Vreeselijke armoede heeft de overhand.

Toch zijn er tekenen die van een ontwakken getuigen. Absinth werd verboden; drankhuizen moeten te 6 ure gesloten zijn en men gevoelt dat plakkaaten die toonbeelden van aankondigen in deze dagen van oorlog niet kunnen toegelaten worden. Ook op Godsdiensdag terrein is er ontwakend. De kerken worden niet alleen met vrouwen, maar ook met mannen gevuld. Soldaten in de loopgraven, die eerst voor hun ongelooft uitkwamen, hoorden men toen zij den dood voor oogen hadden, uitroepen: „O! God wees mij genadig! O God vergeef mij!"

Hoe heerlijk zou het zijn indien door de ellende van den oorlog de macht van het ongelooft in Frankrijk gebroken werd!

Engeland. Uitspraak in zake het Kikoejoesgeschil.

Verleden jaar werden de gemoederen der kerkelijke wereld in Engeland zeer in beweging gebracht door hetgeen er te Kikoejo in Afrika plaats gehad had. De Episcopale bisschop van Zanzibar diende een aanklacht in tegen zijn ambtsbroeders, de bisschoppen van Mombasa en Oeganda, die in een kerkgebouw van Dissenters te Kikoejo in Oost-Afrika het Heilig Avondmaal hadden bediend aan menschen die niet tot de Episcopale kerk behoorden. De bisschop van Zanzibar achtte dit in strijd met de Anglicaansche kerkorde, hij noemde het zelfs kettersch, en daarom diende hij daarvoor een aanklacht in bij den priim der Anglicaan-

sche kerk, den Aartsbisschop van Canterbury. Deze kerkvoorst bracht de zaak voor een conferentie, die in het Lambeth-Palace werd gehouden en waar de drie Afrikaansche bisschoppen, die in het geding betrokken waren, werden gehoord. Die conferentie kwam tot een conclusie, volgens welke de Aartsbisschop ook uitspraak deed. Deze conclusie was: dat het niet met de Anglicaansche kerkorde in strijd is, wanneer een dienaar der Episcopale kerk dienst doet in een gemeenschap die tot de Dissenters of tot de Nonconformisten behoort. Ook is het volgens den Aartsbisschop van Canterbury niet verboden, dat een dienaar der Anglicaansche kerk aan iemand, die niet tot de Anglicaansche kerk behoort, het Avondmaal uitreikt, wanneer deze in de onmogelijkheid verkeert in een kerk van zijn eigen gerindte het Sacrament te gebruiken. Evenwel meende de Aartsbisschop, dat niet goedgekeurd kan worden dat leden der Episcopale kerk het Avondmaal gebruiken door middel van een dienaar, die niet door de Episcopale kerk werd geordend. Ook sprak de Aartsbisschop uit, dat het gebeurde te Kikoejo, ofschoon het onder de omstandigheden waaronder het plaats had niet te veroordeelen was, toch niet moet geacht worden als iets dat regel zoo mogen worden.

Men bemerkt dat de Aartsbisschop op advies der Conferentie een middenweg heeft bewandeld. Zijn uitspraak maakt echter mogelijk, dat bisschoppen en geestelijken der Episcopale kerk in Oost-Afrika met predikanten en leden van Nonconformistische kerken, met welke zij zoo dikwijls in aanraking komen, samenwerken.

Rusland. Bijbelverspreiding.

Het feit, dat in Rusland ongeveer een half miljoen Russen kriegsgevangenen zijn, deed den Evangelist Vetter, die ook in de tentending arbeide en vroeger in Rusland gevangeneleerd heeft, besluiten een poging aan te wenden om dezen gevangenen Gods Woord te brengen. Hij liet door de *Duitsche Tentending* aan het Duitse ministerie van oorlog vragen, of het ook geoorloofd zijn zou onder de Russische kriegsgevangenen Gods Woord te verspreiden. Dit verzoek werd den 13den Maart ingewilligd met het beding, dat de Bijbel zoo verspreid worden in een tekst die door de Russische kerk was goedgekeurd. Ook mochten er geen pogingen aangewend worden, om de kriegsgevangenen over te halen tot een andere kerk over te gaan. Indien dit toch geschiedde, zou het verloop ingetrokken worden. Daarop heeft de Tentending 42.500.000 gedeelten van den Bijbel in Rusland laten drukken en zich daarvoor een uitgaaf van f 12.000 getroost. Het schijnt dat de Russen gaarne het Woord Gods ontvangen.

Toen de Carina onlangs de gewonden aan het front bezocht, heeft zij onder hen 200.000 Evangelien laten ronddeelen. Sedert de 10de en 11de eeuw is er in Rusland niet zulk een hongeraar Gods Woord geweest als tegenwoordig, beweert men.

Ook de Broedergemeente, die sedert 190 jaren in de Baltische provincien van Rusland gearbeid heeft, trekt zich het geestelijk welzijn der gevangenen Russen aan. Sedert het uitbreken van den oorlog vertoeven de twee predikanten, die in Estland werkten, in Duitsland: de predikant die onder de Letten arbeidde, is in December naar Duitsland gekomen. Daar in de kampen der gevangenen ook vele Esten en Letten zijn, wier taal in Duitsland niet gekend wordt, zoo besloot de directie der Broedergemeente tractaats in beide talen onder hen te laten verspreiden.

GEMENGD NIEUWS

Uit het Zendingsofied van Duitsch-Oost-Afrika. De *Leipziger Mission* ontving den 4den Maart de eerste berichten gedurende den oorlogstijd. Zij bevestigen het vermoeden dat de Zendingstations in het Parageberge, aan de Kilimandjaro en Meroe met rust gelaten zijn, ofschoon langs de Duitsch-Engelsche grens telkens gevechten plaats hadden. De zorg voor het dagelijksch brood drukte den Zendingen, die van de buitenwereld afgesneden zijn, nog niet zeer; zij weten zich niet product van het land te behelpen. Gelukkig is er overvloedige regen gevallen. De noodzakelijke bouwarbeid heeft plaats gehad. De eigenlijke zendingswerkzaamheid gaat ongehinderd voort. Uit Mwika wordt een doopfeest bericht, waarbij 40 volwassenen en 5 kinderen gedoopt werden. Op den eersten Zondag in October hield men daar een dankdag voor het gewas waarop f 60 geol-lecteerd werd.

Men ziet hieruit dat de negerbevolking rustig gebleven is. Dat de geordende zendingen niet mede behoeven te strijden wordt nu uitdrukkelijk bevestigd, evenwel heeft de jonge zending Juth vrijwillig dienst genomen. In de brieven klaagt men over gebrek aan berichten uit het vaderland sedert het uitbreken van den oorlog. Wordt dit in September en October — in welke maanden de brieven geschreven werden — zeer gevoeld, zoo zal het in de volgende maanden nog zwaarder te dragen zijn geweest voort op de eenzame zendingen, waar men niet bevriende Europeanen niet van gedachte wisselen kan.

Uit de verlatenlijsten van het Ministerie van Kolonien blijkt dat de zendingen-architect Horn bij een gevecht in het Kilimandjaro gebied licht verwond werd. Ambtelijk is overigens medegedeeld dat voor zoover men weet de toestand der Zendingstations inmiddels niet slechter geworden is.

De stadsvereniging voor Inwendige Zending te Dresden meende hare werkzaamheid bij het uitbreken van den oorlog wat de middernachtzending aangaat, te kunnen stop zetten. Bedroevende ervaringen in de eerste dagen der mobiliteitsbrachten er toe, meer te doen dan te voren, met het oog op de scharen Duitse soldaten, die anders ongewaarschuld in de bordeelstraten tot slachtoffers van de prostitutie zouden geworden zijn. Daarom werd door middel van een sterk vermeerderde groep helpers een dagelijkse waar- schouwingsdienst in het leven geroepen. Avond op avond waarde deze broeders op hun post om bij monde en geschrifte de soldaten van den weg der sonde af te tuimen. De uitkomst was verrassend. Wanneer de soldaten herinnerd werden aan de oproeping van den Keizer, aan het afscheid van ouders en verloofden, aan de gebeden van vrouw en kinderen, aan de ontberingen en wonden, die hen wachtten, aan den soldatendood dien zij wellicht zouden moeten sterven, dan vond zulk een woord bijna altijd een goede plaats. Velen sloegen beschaamd de oogen neder of dankten met bewogen stem. De houding der prostitutie en hare helpers was daarentegen schandelijk; nooit zijn de middernachtzendingen zoo uitgesloten en zoo met alijk geworpen als in dien tijd. Zelfs werd de pers te hulp geroepen om hen te „ver-nielen". Aan de politie sochten zij de voorstelling ingang te doen vinden alhoewel de gedrukte waarschuwingen de sedelichheid in gevaar brachten, daar zij in de handen van kinderen konden vallen. De broeders gaven den strijd echter niet op en noodmaakten het persorgaan dat hen beledigd had, vergiffenis te vragen. De politie en ook de kommandeerende generaal maakten aan de schandalen in de bordeelstraten een einde. De ontuchtige vrouwen moesten te 7 ure 's avonds in hare woningen blijven. Aan de krijgsleden werd het gaan door de bordeelstraten verboden, met het gevolg dat deze geheel verlaten werden.

De vereniging kon ten slotte diesen arbeid bijna geheel laten varen.

Maar het is niet te ontkennen, dat de „silde prostitutie" (in Duitsland is de ontslag nog altijd gereguleerd) voor als na hare slachtoffers maakt. De ontucht is uit de huizen verdreven en op de straten overgebracht, zoo klaagt men. Maar ook daartegen zal de strijd wel aangebonden worden, ofschoon het blad waaruit wij deze mededeelingen ontleenen, er over zwijgt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE SPEELMAN.

XLIV. (Slot.)

Het belangrijkste uit iemands leven is meer-malen juist datgene wat in zijn geschiedenis of in verhalen omtrent hem niet wordt gevonden, of slechts met enkele woorden vermeld. Dat komt doordat iemands woorden en daden openbaar zijn voor velen. Doch, wat in zijn ziel omgaat is verborgen. Dat weet dikwijls de Heere God alleen.

Dat het zoo is, blijkt ook bij den heer van Jadis, van wien ik verhaald heb. Ook in zijn leven had een zeer gewichtige gebeurtenis plaats, doch slechts weinig is daarover bewaard gebleven.

Had hij vroeger buiten God en alleen voor de wereld geleefd, Louise's ziekte deed hem zien hoe onzeker het bezit is, ook van het liefste op aarde, hoe geïd noch wijsheid geen doodsgevaar kunnen afwenden, en ook hoe God machtig is door geringe middelen en geringe menschen groote dingen te doen.

Dit al had den heer Verspronck tot ernstig nadenken gebracht. En er was meer.

In den laatste tijd had hij veel gelegenheid gehad op te merken wat de Bijbel noemt, het onderscheid tusschen dien die God dient en dien die Hem niet dient. De „sijnen" waren toch als ondergeschikten wel te verkiezen. Zij waren geen dronkaards of geweldmakers, leefden stil en ernstig en deden trouw hun plicht. Daarbij bezaten ze een blijmoedig, stil vertrouwen op God, hoe het ook ging. En toen mijnheer Verspronck eens met den domine hiover sprak, had deze geantwoord: „dat komt doordat God in Christus, den Verlosser, hun verzoende en trouwe Vader is."

Bij deze woorden ging den heer Verspronck een licht op. Zoo had hij de dingen nog nooit ingezien. Daarbij echter bleef het niet. De Heere God werkte in hem de begeerte om ook zulk een blijdschap en vrede te bezitten, als zoo menig zijner onderhoorigen, die toch in deze wereld zooveel minder had dan hij. En dat verlangen werd nu door Hem die 't had op-gewekt vervuld. Hoe dat toeging, hoe in de heer van Jadis het nieuwe leven, het eeuwige, wortel schoot, daarover weten we heel weinig.

Doch zeker is, dat de leeraar jaren later schreef: „De heer van Jadis is mijn 't een krachten steun en oeffent in velerlei een invloed ten goede. Hij is krachtiglijk tot den Heere bekeerd, in wiens wegen te gaan thans zijn lust is. Van zijn vrouw durf ik dat helaas nog niet zeggen, doch zij is volgzam en schikt zich ook nu naar haar echtgenoot."